

MELEKLERE İMAN VE İNSAN HAYATINA ETKİSİ*

† Meleklerin varlığına iman etmek, imanın esaslarından biridir. Melekler, gayb âlemine ait varlıklardır. Allah katında imanın en makbulü de, gayba olan imandır. Çünkü görünen bir şeye, herkes inanır.

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

“Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir. Onlar, gayba iman ederler, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden Allah yolunda harcarlar” (Bakara, 2/2-3) meâlindeki ayetler, bu gerçeği ifade etmektedir. Gözle görülen bir şeye veya gerçekleşmiş bir olaya, inanıp inanmamak çok fazla bir şey ifade etmez. Buna, ister istemez, herkes inanır.

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ لَئِيسَ لِيُوقِعْتَهَا كَادِبَةٌ “Kesin gerçekleşecek (olan Kıyamet) koptuğu zaman, onun kopuşunu yalanlayacak kimse olmayacaktır” (Vakı’a, 56/1-2) anlamındaki ayet-i kerime ile bu gerçek bildirilmektedir.

“Gayb”; görülmeyen, saklı ve gizli olan, aklın varlığına hemen hüküm veremeyeceği şey demektir. Buna göre gayb iki kısımdır:

a) Sadece Allah’ın bilebileceği gayb.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ “Gaybın anahtarları yalnızca O’nun katındadır, onları ancak O bilir” (En’âm, 6/59) anlamındaki ayette sözü edilen gaybı insanlar bilemez.

b) Yüce Allah’ın varlığı, zatı, sıfatları, ahiret günü, o günde gerçekleşecek olaylar ve meleklerin varlığı gibi aklî ve naklî delillerle ispatlanan gayb.

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ “Onlar, gayba inanırlar” (Bakara, 2/3) anlamındaki ayette gayba iman edenler övülmektedir. Bu tür gaybı, her akıl sahibi anlayabilir.

İşte meleklerle iman da gayba iman kapsamında ele alınmaktadır. Çünkü insan, melekleri gözle görememektedir.

uyuma, erkeklik, dişilik, gençlik ve ihtiyarlık gibi özellikleri olmayan nuranî varlıklardır.

Peygamberimiz (s.a.s.), meleklerin nurdan yaratıldığını bildirmiştir:

“مَخْلَقَاتِ الْمَلَائِكَةِ مِنْ نُورٍ” *Melekler nurdan yaratılmıştır.*¹¹⁹

Meleklerin varlığı, aklî ve naklî delillerle sabittir. Bunun için, Allah’a iman eden bütün insanlar, meleklerin varlığına da iman ederler, etmeleri gerekir.

Meleklerle iman Allah’ın kesin emridir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ مِنْ قَبْلُ. وَمَنْ

يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

“Ey iman edenler! Allah’a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr eder, derin bir sapıklığa düşmüş olur.” (Nisâ, 4/136)

Meleklerin varlığını inkâr etmek, insanı küfre götürür. Bu husus, Kur’an’da açıkça ifade edilmektedir:

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَمِيكَالَ وَجِبْرِيْلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ

“Her kim Allah’a, meleklerine, peygamberlerine, Cebrail’e ve Mikail’e düşman olursa, bilsin ki Allah da inkâr edenlerin düşmanıdır.” (Bakara, 2/98)

Meleklerin gözle görülmemesi özellikleri, onların yokluğunu gerektirmediği gibi, inkâr edilmelerini de gerektirmez. Aslında var olduğunu kesin olarak bildiğimiz hâlde görmediğimiz sadece melekler değildir. Evrende göremediğimiz daha nice varlıklar bulunmaktadır. Meselâ akıl, ruh, zekâ, sevinç ve üzüntünün varlığını biliyoruz, hissediyoruz, ama bunları somut olarak göremiyoruz. Bunları göremiyoruz diye onların yokluğuna hükmedemeyiz. Melekler için de aynı durum söz konusudur. Göremiyoruz ama vardır, varlıklarını bize Allah ve Peygamber bildirmektedir. Biz, meleklerin varlığını ancak akıl yoluyla anlar ve naklî delillere dayanarak onların varlığına iman ederiz.

İnsan, ruh ve bedenden oluşan bir varlıktır. Bedenin ihtiyaçlarını sağlamak için nasıl birtakım sebeplere ve vasıtalara ihtiyaç duyuluyorsa, ruh ve maneviyatla ilgili olarak da yine vesile ve vasıtalara ihtiyaç vardır. İnsanın görebilmesi için göze ve ışığa, duyabilmesi için kulağa ve sese, konuşabilmesi için dile ve havaya ihtiyacı vardır. Aynı şekilde akıl, şuur ve yeteneklerin de birbirinden farklı birçok sebep ve vasıtaya ihtiyacı vardır.

¹¹⁹ Müslim, Zühd. 60. IV. 2294.

İşte melekler, bu konularda, insanların olumlu yönde gelişmelerine, diğer varlıkların da kâinatın genel düzenine uygun konumlarda bulunmalarına, Allah'ın izniyle nezaret ederek vesile veya vasita olma görevini yapmaktadırlar.

Meleklerin Görevleri

Meleklerin görevlerini şöyle sıralayabiliriz:

Melekler, Allah'ın verdiği görevleri, O'nun adına yerine getirirler; insanların hakka ve hayra ulaşmalarına vesile, şuursuz maddî varlıkların kâinatın genel nizamına uygun bir şekilde hareket etmelerine vasita ve o ilahî kanunlara da şuurulu birer temsilci olurlar.

Meleklerin yapıları, şer işleri işlemeye elverişli değildir. Ancak insanın yapısında biri hayır, diğeri de şer olmak üzere iki cazibe, iki özellik vardır. *Hayır cazibesi*, insanı fazilete ve güzelliklere ulaştırır. *Şer cazibesi* ise, onu günah işlere ve geçici zevklere çekip götürür. İnsanların hakka ve hayra yönelmelerine melekler, şer işlere yönelmelerine ise şeytanlar aracı olurlar. Bunun içindir ki, cennete girecekleri melekler selam ve tebriklerle karşılayacaklarını, Yüce Allah;

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

طَبِئْتُمْ فَأَدْخَلُوهَا خَالِدِينَ

“Rablerinin azabından sakınanlar, bölük bölük cennete sevk edilirler. Oraya varıp da cennetin kapıları açıldığında cennet bekçileri onlara, ‘selam size, ne hoşsunuz, buyurun, sonsuza kadar kalmak üzere girin cennete, derler” (Zümer, 39/73) ayeti ile açıklamaktadır.

Cehenneme konulacakları ise, onları aldatıp şerre yönlendiren şeytanın, onlara şöyle bir mazeret beyanında bulunarak gerçekleri itiraf edeceğini ve onları yalnız bırakacağı, Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmektedir:

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ

سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنَا بِمُصْرِخِي إِيَّيْ

كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

“İş bitirilince şeytan da diyecek ki: “Şüphesiz Allah size gerçek olanı söz verdi. Ben de size söz verdim ama yalancı çıktım. Zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu. Ben sadece sizi çağırdım, siz de hemen bana geliverdiniz. O halde beni kınamayın, kendinizi kınayın. Artık ben sizi kurtaramam, siz de beni kurtaramazsınız. Şüphesiz ben daha önce sizin, beni Allah'a ortak koşmanızı kabul etmemiştim. Şüphesiz, zalimlere elem dolu bir azap vardır.” (İbrahim, 14/22)

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ

وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ

“Göklerde ve yerde kim varsa hep O’nundur. O’nun katındakiler (melekler) ne O’na ibadetten çekinir (ve büyülenirler) ne de yorgunluk (ve bıkkınlık) duyarlar. Hiç ara vermeksizin gece gündüz (Allah’ı) tesbih ederler.” (Enbiyâ, 21/19-20)

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ

“Şüphesiz Rabbin katındaki (melekler) O’na ibadet etmekten kibirlenmezler. O’nu tesbih ederler ve yalnız O’na secde ederler.” (Arâf, 7/206)

Melekler, Allah’a hiç isyan etmezler, hangi iş için yaratılmışlarsa onu yaparlar. Onların bu durumu, Kur’an’da şöyle ifade edilmektedir:

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

“Allah’ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmezler ve kendilerine emredilen şeyi yaparlar.” (Tahrîm, 66/6)

Bir başka ayette de şöyle buyrulmaktadır:

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ

فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

“Göklerde ve yerde bulunan canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah’a boyun eğerler. Üzerlerinde hâkim ve üstün olan Rablerinden korkarlar ve emr olundukları şeyleri yaparlar.” (Nahl, 16/49-50)

Melekler, Allah’tan gelen emre göre hareket ederler, buldukları yerden çok uzak mesafedeki yerlere anında ulaşabilirler. Onlar, yerleri ve gökleri bir anda dolaşabilir bir yapıya sahiptirler. Kur’an-ı Kerim, onların bu özelliğini şöyle bildirmektedir:

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي

الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“Hamd, gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah’a mahsustur. O, yaratmada dilediğini artırır. Şüphesiz Allah’ın gücü her şeye hakkıyla yeter.” (Fâtır, 35/1)

Melekler, bir anda çok uzak yerlere gidip gelebilme, semadan yere, yerden semaya inip çıkabilme özelliğine sahiptirler. Onların bu özellikleri, insanların özellikleriyle, kanatları da bizim bildiğimiz kanatlarla kıyaslanamaz. Dolayı-

sıyla melekleri göremediğimiz gibi onların yapılarını ve işlerini, bizim yapılarımız ve işlerimizle kıyaslama yoluna gidemeyiz. Kur'an-ı Kerim, meleklerin bu olağan üstü özelliklerini, bize şöyle bildiriyor:

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

“Melekler ve Ruh (Cebrâil) ona, süresi elli bin yıl olan bir günde yükselir.”

(Meâric, 70/4)

Melekler, Allah'ın izniyle birbirinden çok farklı şekillere girebilirler. Örnek olarak Cebrâil (a.s.), Hz. Peygamber (s.a.s.)'e gelirken bazen Ashab-ı kiramdan Dıhye adındaki sahabi suretinde, bazen de kimsenin tanıyamadığı bir yabancı görünümünde gelirdi (Müslim, İman, 1). Hz. İbrahim ve Hz. İsa'ya gönderilen meleklerin de, birer insan şeklinde göründükleri yine Kur'an'da bildirilmektedir.

* Melekler, gaybı bilemezler. Allah, onlara neyi bildirmişse, ancak onu bilirler; daha ötesine gidemezler. Konu ile ilgili ayetlerde şöyle buyurulmaktadır:

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ * قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا

أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

“Melekler, ‘Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin’ dediler. Allah, şöyle dedi: Ey Âdem! Onlara bunların isimlerini söyle.’ Âdem, meleklerle onların isimlerini bildirince Allah, ‘Size, göklerin ve yerin gaybını şüphesiz ki ben bilirim, yine açığa vurduklarınızı da, gizli tuttuklarınızı da ben bilirim demedim mi?’ dedi.” (Bakara, 2/31-33)

* Melekler, yerde ve semada bulunurlar. Yeryüzünde bulunanlarına arzî melekler, gökyüzünde olanlarına ise semavî melekler denir. Ayetlerde ve hadislerde, meleklerin sayısıyla ilgili bir bilgi yer almamaktadır. Bununla birlikte, meleklerin pek çok olduğu anlaşılmaktadır. Ne kadar olduklarını ise, sadece Allah bilir.

Ayrıca melekler, görev bakımından da çeşitli isimler alırlar. Cebrâil, Mikail, İsrâfil ve Azrail dört büyük melek olarak isimlendirilirler. Kirâmen-Kâtibin (Hafaza), Münker-Nekir, Hamele-i Arş, Mâlik ve Rıdvân adı verilen melekler de vardır.

Dört Büyük Melek

Dört büyük melekten birisi olan **Cebrail**, Allah tarafından Peygambere vahiy getirmekle görevlidir. Cebrail (a.s.) ‘e, güvenilir ruh anlamına gelen **“Rûhu'l-emîn”** de denilmiştir:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ

Bir başka ayette de ona **KURU'LUKUDUS** adı verilmiştir.

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ

“Ey Muhammed! De ki: Kur'an'ı Ruh'u'l-Kudüs (Cebrail), inananların inançlarını sağlamlaştırmak, Müslümanlara doğru yolu göstermek ve onlara bir müjde olmak üzere Rabb'inden hak olarak indirdi.” (Nahl, 16/102)

Cebrail, meleklerin en üstünü ve en büyüğüdür. O, Allah'a en yakını olduğu için kendisine “meleklerin efendisi” anlamında “seyyidü'l-melâike” denilmiştir.

Mikail, dört büyük melekten biridir. Tabiatla ilgi olayları ve canlıların rızıklarını idare etmekle görevlidir.

İsrafil'in görevi ise sur'a üflemdir. **İsrafil**, sur'a iki kez üfleyecek, ilkinde kıyamet kopacak, ikincisinde ise yeniden diriliş meydana gelecektir.

Azrail de, ölüm sırasında canlıların ruhunu almakla görevli olduğu için “melekü'l-mevt” (ölüm meleği) adıyla anılmıştır:

قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

“De ki: Size vekil kılınan ölüm meleği canınızı alacak, sonra Rabbinize döndürüleceksiniz.” (Secde, 32/11)

Kirâmen Kâtibîn

Kirâmen Kâtibîn, insanların hayır, şer, iyi ve kötü diye nitelendirilen bütün söz, iş ve davranışlarını, onların amel defterlerine yazmak ve bu defterleri korumakla görevlidirler. “**Hafaza Melekleri**” adı da verilen bu yazıcı melekler,

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

“Üzerinizde yaptıklarınızı koruyucu melekler vardır. Onlar şerefli, değerli kâtiplerdir. Her yaptığınızı bilirler” (İnfitâr, 82/10–12) meâlindeki ayette bize tanıtılmaktadır. İnsanların sağında ve solunda bulunan bu melekler, bir başka ayette şöyle açıklanmaktadır:

إِذْ يَتَلَقَى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدًا. مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

“İnsanın sağında ve solunda oturan iki alıcı melek, onun sözlerini ve yaptıklarını kaydetmektedir. İnsan hiçbir söz söylemez ki, yanında onu gözetleyen, dediklerini zapt eden bir melek bulunmasın.” (Kâf, 50/17–18)

Bu yazıcı melekler, insanların söz, iş ve davranışlarını, adına “Amel Defteri” denilen kitaba yazarlar. Bu kitap kıyamet gününde, insanlara ön veya

arka taraflarından,¹²⁰ sağ veya sol ellerine¹²¹ verilerek, *اِقْرَأْ كِتَابَكَ* “Oku kitabını” (İsrâ, 17/14) denilecek; insanlar da, bütün yaptıklarını, bu kitapta eksiksiz olarak bulacaklardır.¹²²

Münker-Nekir

Münker-Nekir melekleri, kabrine konulan insanlara gelip soru soran iki meleğe verilen bir isimdir. Bunlara, kısaca, Münkereyn ve Fettanü'l-kabir (kabir sorgucusu) da denilmiştir. Bunlar kabirlerine konulan insanlardan, “Rabbin kim? Peygamberin kim? Dinin nedir? Kitabın nedir?” diye soru soracakları, hadislerde açıklanmaktadır.¹²³

Kabirlerine konulan insanların durumu ve onlara soru sormak için gelen Münker ve Nekir isimli melekler, bir hadiste şöyle açıklanmıştır:

إِذَا وَضِعَ الْعَبْدُ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى وَذَهَبَ أَصْحَابُهُ. حَتَّىٰ إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نَعَالِهِمْ. أَتَاهُ مَلَكَانِ فَأَقْعَدَاهُ،
فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟

“(Mü’min) kul, kabre konulup dost ve yakınları ayrılıp gittikleri zaman -ki meyyit gidenlerin ayak seslerini duyar- ona iki melek gelir ve meyyiti oturturlar ve ona sorarlar: Muhammed hakkında ne diyorsun?

فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ

Mü’min, ben şahitlik ederim ki o Allah’ın kulu ve elçisidir, der.

فَيَقَالُ: أَنْظِرْ إِلَىٰ مَقْعَدِكَ فِي النَّارِ أَبَدًا لَكَ اللَّهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنَ الْجَنَّةِ

Bunun üzerine melekler, “Ey mü’min! Cehennemdeki yerine bak, Allah onu senin için cennetten bir makamla değiştirdi” derler. Peygamber (s.a.s.),

“O mü’min cehennem ve cennetteki o iki makamını birden görür” buyurmuştur.

وَأَمَّا الْكَافِرُ أَوْ الْمُنَافِقُ: فَيَقُولُ: لَا أَدْرِي كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ

Kâfir ve münafık meyyit meleklerin sorularına, “Muhammed hakkında bir şey bilmiyorum, halkın ona Peygamber dediklerini duyardım” der.

Kâfir ve münafık meyyite, “hay sen anlamaz ve duymaz olaydın” denir.

فَيَصِيحُ صَيْحَةً ثُمَّ يُضْرَبُ بِمِطْرَقَةٍ مِنْ حَدِيدٍ صَرْبَةً بَيْنَ أُذُنَيْهِ

¹²⁰ İnşikâk, 84/10.

¹²¹ Hâkka 69/19–25.

şey duyar”¹²⁴

Rıdvan

Rıdvan, cennet kapılarında bekçi olan, cennete girecek mü'minleri selamla karşılayıp onlara hizmet eden meleklerin reisine denir. Rıdvan, cennetin kapısını ilk defa Hz. Muhammed (s.a.s.)'e açacaktır.¹²⁵ Kur'an-ı Kerim, bu melekleri şöyle açıklamaktadır:

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَدْخُلُوهَا خَالِدِينَ

“Rablerinin azabından sakınanlar, bölük bölük cennete sevk edilirler. Oraya varıp da cennetin kapıları açıldığında cennet bekçileri onlara, ‘selam size, ne hoşsunuz, buyurun sonsuza kadar kalmak üzere girin cennete derler.’ (Zümer, 39/73)

Allah’a verdiği sözü tutan ve ahdini bozmayan, yakınlarıyla ilişkisini devam ettiren, Allah’tan ve ahirette vereceği hesaptan korkan, Allah için sabreden, namazları dosdoğru kılan, fakir ve yoksullara gizli ve açık yardımda bulunan, kötülükleri iyilikle savan kimseler, Kur’an-ı Kerim’de akıllı insanlar olarak tanıtılmaktadır:

أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ. الَّذِينَ يُؤْفُونَ بَعْدَ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ وَالَّذِينَ يَصُلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ. وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَدْرُسُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ

“Rabbi’nden sana indirilenin gerçek olduğunu bilen kimse, (onu bilmeyen) kör gibi olur mu? (Bunu) ancak akıl sahipleri anlar.

Onlar, Allah’a verdikleri sözü yerine getiren ve sözleşmeyi bozmayanlardır.

Onlar, Allah’ın riayet edilmesini emrettiği haklara riayet eden, Rablerine saygı besleyen ve hesaptan korkanlardır.

Onlar, Rablerinin rızasına ermek için sabreden, namazı dosdoğru kılan, kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli olarak ve açıktan Allah için harcayan

¹²⁴ Buhârî, Cenaiz, 68. II, 92.

¹²⁵ bk. Zümer, 39/ 72-74; Ra’d, 13/20-22.

ve kötülüğü iyilikle ortadan kaldıranlardır. İşte bunlar için dünya yurdunun iyi sonucu vardır.

Bu sonuç da Adn cennetleridir. Atalarından, eşlerinden ve çocuklarından iyi olanlarla beraber oraya girerler. Melekler de her bir kapıdan yanlarına girerler (ve şöyle derler): Sabretmenize karşılık selam sizlere. Dünya yurdunun sonucu (olan cennet) ne güzeldir.” (Ra’d, 13/20–22)

Malik

Malik, cehennemde görevli olan meleklerin reisidir. Kıyamet günü hesaplar görüldükten ve cennetlikler ile cehennemlikler birbirinden ayrıldıktan sonra Malik, onlar için ilk kez cehennemin kapısını açacaktır.

Bu konuyla ilgili ayet şöyledir:

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ رُمًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤَهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ
مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِن حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَىٰ
الْكَافِرِينَ

“İnkâr edenler grup grup cehenneme sevk edilirler. Cehenneme vardıklarında oranın kapıları açılır ve cehennem bekçileri onlara şöyle derler: ‘İçinizden Rabbinizin ayetlerini size okuyan ve böyle bir güne kavuşacağınıza dair sizi uyarayan peygamberler gelmedi mi?’ (diye soracaklar) Onlar da, ‘Evet geldi fakat biz onları inkâr ettik’ derler. Fakat inkârcılar hakkında azap sözü gerçekleşmiştir.” (Zümer, 39/71)

Hamele-i Arş

Arş’ı taşıyan meleklerle, Hamele-i Arş adı verilir. Kur’an-ı Kerim’de, bu meleklerle ilgili olarak şöyle buyurulmaktadır:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ
كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنِ الَّتِي
وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ
السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

“Arş’ı taşıyanlar ve onun çevresinde bulunanlar (melekler) Rablerini hamd ederek tespih ederler; O’na inanırlar ve inananlar için (şöyle diyerek) bağışlanma dilerler: ‘Ey Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O hâlde tevbe eden ve senin yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem azabından koru. Ey Rabbimiz! Onları da, onların babalarından, eşlerinden ve soyla-

Meleklerle İmanın Hayatımıza Etkisi

İman esasları, ömür boyu göz önünde bulundurulması gereken hayat prensipleridir. Bu esasları, kendi hayatının değişmez ilkeleri olarak kabul eden bir insan, bütün hareketlerinde şuurlu ve kararlı bir tutum sergiler. Söylediği her sözün, yaptığı her iş ve davranışın kaydedildiğini ve bunlardan sorumlu olduğunu bilir, tedbirli olur. Sadece yaşadığı günü değil, geleceğini ve ebedî hayatını düşünür. Ahiret hayatının, bu dünyanın bir devamı olduğunu, burada yapılanlardan sorguya çekileceğini bilir, hayatını ona göre düzene koyar ve hazırlıklı olur.

Aslında dünya hayatı, ahiretteki ebedî hayata hazırlanmaktan ibarettir. Çünkü ahiret hayatıyla ilgili her şey, buradan gönderilmektedir. Konumuzla ilgili bir ayet-i kerimede şöyle buyurulmaktadır:

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهَا أَمَدًا بَعِيدًا

وَيُحْذِرُكُمُ اللَّهُ

“Herkesin yaptığı iyiliği ve yaptığı kötülüğü hazır bulacağı günde kişi, kötülükleri ile kendi arasında uzak bir mesafe bulunmasını ister. Yine Allah sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır...” (Âl-i İmrân, 3/30)

Bu ayetten anlaşılıyor ki ahiret hayatı, dünya hayatının bir uzantısıdır. Her insan, bu dünyada yaptıklarını,

وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا

“Her insanın amelini boynuna yükledik. Kıyamet günü kendisine, açılmış olarak karşılaşacağı bir kitap çıkaracağız” (İsrâ, 17/13) meâlindeki ayette bildirildiği üzere, kendi hayatının seyir defterinde, aynen zapta geçmiş olarak bulacaklar ve orada, bu dünyadaki yaptıklarına göre bir hayat süreceklerdir. Bu gerçek, bir başka ayette şöyle bildirilmektedir:

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا

“Bu dünyada (Allah'ın nimetlerini, varlığının delillerini ve kudretini) göremeyen kimse âhiret (ve nimetleri) hakkında daha basiretsiz, hatta daha da şaşkındır.” (İsrâ, 17/72) Dünya hayatında iman edip güzel ameller işleyen hazırlıklı kullarına Yüce Allah,

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي

“Ey huzur içinde olan nefis! Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön. (İyi)Kullarımın arasına gir, Cennetime gir” (Feccr, 89/27–30) diye lütuflu bir inayette bulunacağını açıklamaktadır.

Demek ki, ahiret hayatında karşılaşılabacak ve görülecek olan nimet veya azap, cennet veya cehennem gibi sevinç veya üzüntü verici her şey, bu dünyada iken severek ve isteyerek yapılan işlerin, oraya intikal eden sonuçlarıdır.

Sonuç

Melekler, bu kâinatta olup biten her şeyle ilgilidirler. Yüce Allah melekleri, her işe ve her varlığa nezaret etmekle ve kâinatın nizamını sağlamak ile görevlendirmiştir.

Melekler, salih kullarının bıraktığı mirası, gelecek nesillere taşırlar (Bakara, 2/248), insanlara hizmet ve itaat ederler (A’raf, 7/11). Savaş sırasında mü’minlere yardımcı olurlar (Enfâl, 8/9–12) ve onlarla birlikte savaşırılar (Âi-i İmrân, 3/123–124). İnsanların uyarılması için Allah’tan bir ruh, bir vahiyle inerler (Nahl, 16/2). Melekler, insanları korurlar (Târik, 86/4), iki yanında oturur ve onun yaptıklarını yazarlar (İnfitâr, 82/10), ağızlarından çıkan her sözü zapta geçirirler (Kâf, 50/17–18).

Melekler, kıyamet günü Arş’ın etrafını kuşatırlar, Allah’ı hamd ile tespih ederler (Zümer, 39/75).

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَرَكُنَّ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ

“Şüphesiz ‘Rabbimiz Allah’tır’ deyip de sonra dosdoğru olanlar var ya onların üzerine melekler akın akın inerler ‘korkmayın, üzülmeyin, size (dünyada iken) va’d edilen cennetle sevinin derler” (Fussilet, 41/30). Melekler, mü’minleri cennetin kapısında selamla karşılar ve cennette de onlara hizmet ederler (Zümer, 39/71–72). Arş’ı taşıyan ve çevresinde bulunan melekler, mü’minlerin ve tevbe edenlerin bağışlanması için (Sûra, 42/45) dua ederler, onlar için Allah’tan af dilerler (Mü’min, 40/7). Azrail ve emrindeki melekler, mü’minlerin ruhlarını kolaylıkla alırlar. Cebrail, Mikail, İsrail, Azrail gibi emir melekleri de, diğer işleri çeker çevirirler (Nâziât, 79/1–5).

Melekler, hep insanların yanında bulunur ve onlardan hiç ayrılmazlar. Onlara yardım eder, hakka ve hayra ulaşmalarına vesile olurlar. Yaratılmışlar arasında insanlara en yakın olan meleklerdir. Öyle ise, yanlış işler yapıp da onları üzmeylim. Hep güzel ameller ve hayırlı işler yaparak, onların duasını alalım.